

Asia: VN/32066/2021

Yksityishenkilöitä koskevan valtionavustustoiminnan kehittäminen

1 Taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

Valtionapuviranomainen

2 Selvitys ja sen teemat

1. Mitä mieltä olet selvityksestä ja sen sisällöistä yleisesti? Liittykö yksityishenkilöille myönnettäviin valtionavustuksiin esimerkiksi jotakin sellaista, jota selvityksessä ei käsitellä tai oteta huomioon? Jos niin, mitä?

Suomen metsäkeskus toimii valtionapuviranomaisena kestävän metsätalouden määräaikaissa rahoituslaissa (34/2015), jäljempänä kemera-laki, ja metsityksen määräaikaista tukemisesta annetun lain (114/2020), jäljempänä metsitystukilaki, säädettyjen tukien osalta. Kyseisten lakien tuet ovat valtionavustuksia ja niihin sovelletaan valtionavustuslakia sen 13 §:n 3 ja 4 momenttia lukuun ottamatta.

Raporttiluonnoksen mukaan avustuksia hakeneiden yksityishenkilöiden määräksi todetaan noin 65 000 vuonna 2020. Suomen metsäkeskuksen myöntämiä valtionavustuksia haki yhteensä 29 475 yksityishenkilöltä. Metsäkeskus vastaa siis lukumääräisesti vajaasta puolesta yksityishenkilöille myönnettävistä valtionavustuksista. Lisäksi Metsäkeskuksen myöntämien tukien hakijoina oli yhteismetsiä, verotusyhtymiä, kuolinpesiä ja maatila- tai metsätaloutta harjoittavia yhtiöitä.

2. Anna palautetta selvityksen kolmannessa luvussa käsitellystä valtionavustustoiminnan yhteisestä toimintamallista tavoitteineen.

Valtionavustustoiminnan yhteinen toimintamalli jakaa valtionavustusprosessin kolmeen vaiheeseen eli yhteiskunnallisten muutostekijöiden tunnistamiseen, yhteiskunnallisen muutoksen toteuttamiseen ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointiin ja niiden laajentamiseen. Yhteiskunnallisten muutostekijöiden tunnistamisen tavoitteena on lisätä käsitystä toimintaympäristöstä ja sen muutoksista ja tunnistaa muuttuvia yhteiskunnallisia tarpeita, joihin valtionavustuksilla voitaisiin vastata. Yhteiskunnallisia muutostekijöitä voidaan tunnistaa

ilmiölähtöisesti. Valtionavustusten muodostama kokonaisuus tarkoittaa samaan ilmiöön tai teemaan liittyviä valtionavustuksia, joita voivat myöntää useat eri valtionapuviranomaiset. Suunnitellessaan valtionavustustoimintaa yhdessä valtionapuviranomaiset voivat vähentää päällekkäisiä valtionavustushakuja ja lisätä valtionavustushakuja, jotka täydentävät toinen toistaan.

Metsäkeskuksen myöntämien kemera-lain ja metsitystukilain tukiin liittyviä ilmiöitä ja niiden tilaa on kartoitettu sekä valtionavustusten yhteiskunnallisia tarpeita on tarkasteltu lainvalmistelun yhteydessä. Uusia kemera-lain rahoituspäätöksiä tehdään vuoden 2023 loppuun saakka, jonka jälkeen laki korvataan eduskunnan 20.12.2022 hyväksymällä lailla metsätalouden määräaikaista kannustejärjestelmästä, jäljempänä metka-laki, joka on voimassa vuoden 2029 loppuun saakka. Lakimuutoksen valmisteluun on liittynyt laaja selvitystyö. Metsitystukilaissa säädetty hakemusten jättämisaika päättyy vuoden 2023 lopussa. Maa- ja metsätalousministeriö on käynnistänyt selvityksen tukijärjestelmän jatkamisesta. Lainsäädäntöhankkeisiin on liittynyt myös vaikutusten arviointi.

Suomen metsäkeskuksen yksityishenkilöille myöntämät valtionavustukset myönnetään lainsäädännön nojalla ja niissä esitettyihin tavoitteisiin maa- ja metsätalousministeriön vahvistaessa metsäkeskuksen esityksensä vuosittaisten valtion talousarvioon otettujen määrärahojen käyttösuunnitelman, jossa eri tuet kohdistetaan alueellisesti. Metsäkeskuksen myöntämät valtionavustukset muodostavat pääasiassa oman kokonaisuutensa, jolla on yhtymäkohtia rajoitetusti muiden viranomaisten myöntämiin avustuksiin.

Kestävän metsätalouden määräaikaisten rahoituslain nojalla myönnettävä tuki metsätien tekemiseen voidaan myöntää metsätalouden kuljetusten edellyttämän yksityistien perusparannukseen. Samaa tarkoitukseen voidaan myöntää myös yksityisistä teistä annetussa laissa tarkoitettua valtion (myöntäjinä ELY-keskukset) tai kunnan myöntämää avustusta yksityistien tienpitoon. Tukien eroina ovat esimerkiksi tuensaajat. Metsäkeskuksen myöntää tukea yksityisille maanomistajille ja heihin rinnastettaville. Yksityistielain mukainen tuki myönnetään tiekunnille, joidenka osakkaina voi olla myös muitakin kuin yksityishenkilöitä. Metsäkeskuksen tukemissa yksityisteiden perusparannushankkeissa tiekunnat tekevät päätöksen perusparannuksen tekemisestä, mutta tuki myönnetään hakemuksesta tukikelpoisille tiekunnan osakkaille.

Metsäkeskus myöntää tukea metsäluonnon hoitohankkeisiin yksityiselle maanomistajalle. Tuensaajana voi olla myös yhteisö tai ammatinharjoittaja, jos tuella edistetään yksityisten maanomistajien metsien hoitoa ja käyttöä. ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue myöntää Helmi-ohjelmasta tukea kunnille ja järjestöille luonnon monimuotoisuutta vahvistaviin töihin, jotka voivat kohdistua myös yksityisten maanomistajien muodostamiin alueisiin.

ELY-keskukset myöntävät Maatalouden kehittämisrahaston avustusta peltoalueiden peruskuivatukseen. Metsäkeskuksen myöntämää suometsänhoidon tukea voidaan myöntää ennestään ojitetun metsäalueen ojaston kunnostukseen. Usein metsäalueiden kuivatusvedet johdetaan peltoalueiden valtaojien kautta vesistöihin, joten kysymys on saman ilmiökokonaisuuden tukemisesta.

Yhteistyö edellä mainittuihin samoihin ilmiökokonaisuuksiin valtionavusta myöntävien viranomaisten ja Suomen metsäkeskuksen kesken on toistaiseksi ollut melko vähäistä. Tulevaisuudessa yhteistyötä pitäisi tiivistää erityisesti yksityisteihin tienpitoon myönnettävien avustusten ja metsäluonnon monimuotoisuutta vahvistavien hankkeiden tukemisen osalta. Metsitystukilaissa säädetään, että lain toimeenpanossa Metsäkeskuksen on toimittava tarvittavassa yhteistyössä Ruokaviraston, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, Maanmittauslaitoksen,

Museoviraston ja kuntien maaseutuelinkeinoviran-omaisten kanssa. Vastaavaa säännöstä viranomaisien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ei ole kemera-laissa eikä metka-laissa. Suomen metsäkeskuksesta annetussa laissa Metsäkeskuksen tehtäväksi on säädetty metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen yhteistyössä alueellisten ja maakunnallisten elinkeinotoimintaa edistävien organisaatioiden ja toimielinten kanssa.

Kemera- ja metsitystukilain mukaisia tukia voidaan hakea jatkuvasti. Ainoastaan kemera-lain metsäluonnon hoitohankkeisiin myönnettävää tukea haetaan hankehakuna enintään kolme kertaa vuodessa. Voimassa olevien lakien aikana sähköinen asiointi on edistynyt merkittävästi. Tämä on parantanut asiakaskokemusta. Metsitystukilain tuen hakeminen ja maksatuksen hakeminen voidaan tehdä kokonaan digitaalisena palveluna. Kemera-lain eri tuista ainoastaan tukea ja sen maksatusta taimikon varhaishoitoon sekä nuoren metsän hoitoon ja pienpuun keräämiseen (nuoren metsän hoidon tuki) voidaan hakea digitaalisessa palvelussa. Tuen myöntämiseen ja maksatushakemusten käsittelyyn on käytössä kemera-lain erityissäännöksiin perustuva automaattinen päätöksenteko. Nuoren metsänhoidon tuki- ja maksatushakemuksista noin 80 % tehdään digitaalisessa palvelussa, mikä tarkoittaa sitä, että sähköisen asioinnin osuus on koko kemera-lain tukien osalta noin 70 %.

3. Anna palautetta valtionavustustoiminnan digitaalisista palveluista ja selvityksen neljännessä luvussa tarkastelluista valtionavustuksiin liittyvistä käytännöistä.

Neljännessä luvun kehittämisehdotuksessa (kehittämisehdotus 5) ehdotetaan lisättäväksi hallinnon läpinäkyvyyttä ja informoinnin selkeyttä. Ehdotuksen mukaan valtionavustustoiminnan läpinäkyvyyttä on tarpeen lisätä hakuilmoituksissa erottamalla hakuilmoitukset, ohjeet ja vakioehdot toisistaan. Myös hakemusten arviointiperusteet ja -kriteerit on tuotava selkeästi esiin hakuilmoituksissa. Valtionavustustoiminnassa otetaan käyttöön valtionavustustoiminnan sanasto. Valtionavustusten hakijoiden ja saajien informoinnin on oltava hyvän hallinnon mukaista.

Metsäkeskuksen myöntämien valtionavustusten haku on pääasiassa jatkuvaa lukuun ottamatta kemera-lain vuosittain enintään kolmena hankehakuna haettavaa tukea luonnonhoitohankkeisiin. Luonnonhoitohankkeiden hankehaku, jossa hakijoina ovat pääasiassa yhteisöt ja ammatinharjoittajat, on toistaiseksi julkaistu pelkästään Metsäkeskuksen omilla verkkosivuilla. Hankehaun hakuilmoituksen tietorakenne ei vastaa tällä hetkellä valtionavustustoiminnan digitaalisiin palveluihin suunniteltua hakuilmoituksen tietorakennetta, joka koostuu kaikille valtionavustustoiminnalle yhteisistä otsikkorakenteista (perustiedot, myöntöperusteet, arviointiperusteet ja lisäehdot) sekä hakuilmoituksen yhteydessä julkaistavista vakioehdoista. Tietorakenteen on arvioitu soveltuvan yksityishenkilöille myönnettäviin valtionavustuksiin. Metsäkeskuksen käyttämässä hankehaun tietorakenteessa on käytännössä esitetty pääasiassa sama asiasisältö kuin suunnitellussa hakuilmoituksen tietorakenteessa.

Metsäkeskuksen myöntämien valtionavustusten arviointiperusteet ja -kriteerit on pääasiassa säädetty erityislainsäädännössä, joten ne eivät käytännön toiminnassa aiheuta ongelmaa. Metsäkeskus pitää kuitenkin perusteltuna ottaa käyttöön valtionavustustoiminnan sanasto. Valtionavustuslain muuttamisesta annetussa laissa (1075/2022) säädetään valtionavustuksia koskevien tietojen hallinnoimiseksi, keräämiseksi, välittämiseksi ja valtionavustusten käytön valvonnan tehostamiseksi valtionavustustoiminnan tietovarannosta. Valtiokonttori ylläpitää tietovarantoon sisältyviä kolmea eri palvelua. Valtionavustushakemuksia ja päätöksiä koskevien vähimmäistietojen toimittamisvelvollisuus valtionavustustoiminnan tietovarantoihin tulee valtionavustuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen mukaan koskemaan

1.6.2024 jälkeen vireille tulevia maa- ja metsätalouden alkutuotannon tukihakemuksia. Metsäkeskuksessa on parhaillaan käynnissä vuoden 2024 alussa voimaan tulevan metka-lain vaatimat tietojärjestelmä uudistukset. Tämän hetken tiedon mukaan Metsäkeskus tulee todennäköisesti toimittamaan valtionavustushakujen julkaisemisen ja asioinnin palveluun (Haeavustuksia.fi-palvelu) luonnonhoitohankkeiden hankehakujen säädöksissä edellytetyt vähimmäistiedot ja virallinen ja oikeudellisesti sitova hakuilmoitus julkaistaan Metsäkeskuksen omassa palvelussa. Epäselvää on vielä se, missä määrin jatkuvasti haettavana olevien tukien hakutietoja toimitetaan Haeavustuksia.fi-palveluun. Valtionavustustietojen julkaisemisen ja käytön palveluun (Tutkiavustuksia.fi-palvelu) toimitetaan valtionavustuslain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädettävät tiedot Valtiokonttorille tietovarantoon tallennettaviksi. Metsäkeskus ei tule käyttämään operatiiviseksi järjestelmäksi valtionavustusasioiden käsittelyn ja valtionavustusten käytön valvonnan eri vaiheisiin tarkoitettua valtionavustusten käsittelyn ja hallinnoinnin palvelua (Hallinnoivustuksia.fi-palvelu), vaan käyttää omia operatiivisia järjestelmiä.

4. Anna palautetta valtionavustustoimintaan liittyvistä tietovarannoista ja rekistereistä, joita kartoitetaan selvityksen viidennessä luvussa.

Viidennessä luvussa esitetään kehittämissuosituksena (kehittämissuositus 6) tiedon yhteiskäyttömahdollisuuksia etsiminen ja edistäminen. Ehdotuksen mukaan valtionavustustoiminnan digitalisointia ja tiedon hyödyntämistä on tarve lisätä. Lähtökohtana on että valtionavustustoimintaa voi hyödyntää toisella viranomaisella olevia tietoja myöntäessään valtionavustuksia. Digitalisoinnissa on otettava huomioon Pyydämme uutta tietoa vain kerran -periaatteen edistäminen ja tiedonsaantioikeuksien ja lainsäädännön valmistelun tarve tapauskohtaisesti. Integraatiot mahdollistavat automaation ja robotiikan lisäämisen valtionavustustoiminnassa, kuten tietojen automaattisen tarkistamisen ja vertailemisen. Tällöin voidaan vähentää hallinnollista taakkaa. Integraatiot parantaisivat myös yksityishenkilöiden asiointi- ja hakukokemusta sekä valtionavustusprosessia, kun yksityishenkilön ei tarvitse toimittaa samoja tietoja useaan kertaan viranomaisille.

Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain (419/2011) 13 e §:ssä on säädetty Metsäkeskukselle oikeus saada pyynnöstä seuraavat tiedot verohallinnolta: 1) kuolinpesän asianhoitajan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä yhteystiedot; 2) maanomistajan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä tieto maanomistajan harjoittaman toiminnan oikeudellisesta muodosta; 3) kiinteistön hallintaoikeuden haltijan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä tieto hallintaoikeuden haltijan harjoittaman toiminnan oikeudellisesta muodosta; 4) kiinteistön yhteisomistajien muodostaman verotusyhtymän yritys- ja yhteisötunnus; sekä 5) puolisojen yhdessä harjoittamaan metsätalouteen kuuluvan kiinteistön osalta puolisojen yhteinen yritys- ja yhteisötunnus. Metsäkeskus tekee vuosittain ilmoituksen verohallinnon yleistä tiedonantovelvollisuutta koskevan päätöksen mukaisesti maksamistaan julkisista tuista. Metsäkeskuksen myöntämiin tukiin eivät vaikuta hakijan tulot, joten Metsäkeskuksella ei ole tarpeen saada verohallinnon tulorekisterin tietoja.

Metsäkeskuksen toimeenpanemien valtionavustusten hallinnointiin liittyviä tiedonsaannin erityissäännöksiä ei ole muita kuin edellä mainittu tiedonsaantioikeus verohallinnolta. Metsäkeskuksen myöntämiä tukia koskevien tietojen toimittamisvelvollisuutta koskevia erityissäännöksiä on tukia koskevissa erityislaeissa ainoastaan yksi. Kemera-lain säännöksen mukaan Metsäkeskuksen tulee huolehtia ympäristötukisopimuksen tallentamisesta kiinteistötietojärjestelmään, kun tuen myöntämispäätös on tehty.

Metsäkeskuksella ei ole tarvetta saada tietoja ulosottorekisteristä. Metsäkeskus pitää kuitenkin tietojärjestelmissään yllä ulosottoviranomaisen ulosmittaamista tuista annettuja Metsäkeskukselle toimitettuja maksukieltoja.

Metsäkeskus käyttää väestötietojärjestelmän (VTJ) ja kiinteistötietojärjestelmän (KTJ) selaus- ja rajapintapalveluita valtionavustusten myöntämisessä ja hallinnoimisessa. Palveluilla pidetään ajan tasalla kiinteistöjen omistajuutta ja hallintaa koskevia luonnollisiin henkilöihin liittyviä tietoja sekä luonnollisiin henkilöihin liittyviä asiakastietoja.

Metsäkeskuksen osalta suurin kehittämistarve yhteisten tietovarantojen osalta liittyy vähämerkityksisenä tukena (de minimistuki) tällä hetkellä myönnettävään metsitystukeen ja vuoden 2024 alussa voimaan tulevan metka-lain vähämerkityksisenä tukena myönnettävään taimikon ja nuoren metsän hoidon tukeen. Vähämerkityksisissä tuissa yhtä yritystä kohden voidaan myöntää enintään 200 000 euroa kolmen verovuoden aikana vähämerkityksistä tukea. Yrityskohtaista enimmäisrajaa valvotaan ns. yhden yrityksen tasolla. Säännön tarkoituksena on välttää tilanne, jossa tiiviissä sidossuhteessa oleville yrityksille myönnetty vähämerkityksinen tuki valuisi esimerkiksi emoyrityksen hyväksi ja vääristäisi kilpailua. Enimmäisrajan valvonta yhden yrityksen tasolla edellyttää tuen myöntäjältä tuen saajan omistussuhteiden ja yritysmuodon selvittämistä. Jäsenvaltion on noudatettava EU-asetusta eikä sen suhteen ole kansallista liikkumavaraa. De minimis -asetuksen yhden yrityksen määritelmän mukainen tarkastelu ulottuu myös luonnollisiin henkilöihin. Yhden yrityksen määritelmän huomioon ottaminen tuo sekä Metsäkeskukselle että tuen hakijalle tai tämän valtuuttamalle lisätyötä. Lisäksi on todennäköistä, ettei taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen myöntämistä pystytä automatisoimaan siltä osin, kun tuen hakijan osalta on tarpeen selvittää, onko hänellä de minimis -asetuksen yhden yrityksen määritelmässä tarkoitettuja kytköksiä muihin yrityksiin ja ovatko tällaiset yritykset saaneet vähämerkityksistä tukea. Vähämerkityksisen tuen kasaantumista valvotaan tuen hakijoiden hakemuksen yhteydessä tekemän saamiaan vähämerkityksisiä tukia koskevan ilmoituksen perusteella. Vähämerkityksisen tuen valvontaa varten tarvittaisiin kansallinen rekisteri.

Suomi.fi-palvelutietovarannon ja valtionavustustoiminnan tietovarannon välille ei tulla rakentamaan rajapintoja. Valtionavustushankkeen tekemän tarkastelun perusteella arvioitiin, ettei rajapinnan rakentaminen ole tarkoituksenmukaista, koska tietosisällöt ja niiden yksityiskohtaisuuden taso eroavat toisistaan, vaikka palvelujen tarkoitus on osaltaan sama. Haeavutuksia.fi-palveluun kootaan mahdollisia valtionavustusten hakijoita varten kaikki yksittäisiä valtionavustushakua koskevat tiedot. Suomi.fi-palvelutietovarantoon kootaan puolestaan kansalaisia ja yrityksiä varten laajasti viranomaisten palveluja koskevia tietoja valtionavustukset mukaan lukien. Hakuilmoitusten lisäksi valtionavustustoiminnan tietovarantoon tulee toimittaa valtionavustushakemuksia ja - päätöksiä koskevia tietoja, joita ei koota Suomi.fi-palvelutietovarantoon. Raportin mukaan Suomi.fi-palvelutietovarannossa julkaistavien valtionavustuspalveluiden tietosisällön ja ohjeistusta yhtenäistämistä ei tässä vaiheessa tulla tekemään.

Suomen metsäkeskuksen myöntämien valtionavustusten kannalta tilanne merkitsee käytännössä sitä, että Haeavutuksia.fi-palvelusta olisi tarkoituksenmukaisinta ohjata hakijat vastaaviin Metsäkeskuksen omiin sähköisiin palveluihin kuin Suomi.fi-palvelusta, mikäli tämä on teknisesti mahdollista. Tällä hetkellä Suomi.fi-palvelusta voi siirtyä suoraan Metsäkeskuksen sähköiseen metsitystukilain metsitystuen hakupalveluun, jossa voi tehdä myös toteutusilmoituksen tehdyn metsityksen jälkeen. Toinen Suomi.fi-palvelun kautta saavutettavissa oleva sähköinen asiointipalvelu palvelu on kemera-lain mukainen nuoren metsän hoidon tuen haku- ja toteutusilmoituksen laatiminen. Palvelu tapahtuu Metsäkeskuksen Metsään.fi-palvelussa. Muita kemera-lain tukia

voidaan Suomi.fi-palvelun linkitettyjen Metsäkeskuksen verkkosivujen kautta hakea sähköisesti täytettävillä lomakkeilla, jotka voidaan toimittaa turvasähköpostilla Metsäkeskuksen kirjaamoon

3 Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Voit antaa yleistä palautetta valtionavustustoiminnan kehittämistä ja valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihanketta varten.

Raportissa esiteään kuusi yksityishenkilöitä koskevan valtionavustustoiminnan kehittämisehdotusta:

- Määritellään valtionavustuslajeja koskevat käsitteet yhtenäisellä tavalla (käsitteet)
- Kiinnitetään huomiota valtionavustustoiminnan suunnitteluun ja arviointiin (suunnittelu ja arviointi)
- Helpotetaan asiointia ja parannetaan asiakaskokemusta (asiointi ja asiakaskokemus)
- Lisätään ymmärrystä tuloksista ja vaikutuksista (tulokset ja vaikutukset)
- Lisätään hallinnoinnin läpinäkyvyyttä ja informoidaan selkeästi (läpinäkyvyys ja selkeys)
- Etsitään ja edistetään tiedon yhteiskäyttömahdollisuuksia (tiedon yhteiskäyttö)

Metsäkeskus pitää tarpeellisena, että valtionavustustoiminnan sanastossa määritellään käsitteet ja annetaan valtakunnalliset suositukset, jotta valtionavustuksia saavia yksityishenkilöitä voidaan informoida selkeästi. Suhteellisen laajan valtionavustustoimintaan liittyvän erityislainsäädännön terminologian sovittaminen yhteen valtionavustustoiminnan yleiskäsitteiden kanssa ei ole kuitenkaan helppoa.

Suunnittelua ja arviointia koskevassa kehittämisehdotuksessa tavoitellaan valtionapuviranomaisten välisen yhteistyön lisäämistä valtionavustustoiminnan suunnittelussa ja päällekkäisiä valtionavustuksia pitäisi koota yhteen entistä laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Huomioita tulisi kiinnittää erityisesti vertikaaliseen yhteistyöhön ministeriön ja toimeenpanevan viranomaisen välillä. Kuten aikaisemmin on todettu yhteistyö samoihin ilmiökokonaisuuksiin valtionavusta myöntävien viranomaisten ja Suomen metsäkeskuksen kesken on toistaiseksi ollut melko vähäistä. Tulevaisuudessa yhteistyötä pitäisi tiivistää erityisesti yksityisteihin tienpitoon myönnettävien avustusten ja metsäluonnon monimuotoisuutta vahvistavien hankkeiden tukemisen osalta.

Asiointien helpottaminen ja asiakaskokemuksen parantamisen tavoitteena on vähentää valtionapuviranomaisten ja valtionavustusten hakijoiden ja saajien hallinnollista taakkaa ja työmäärää. Metsäkeskuksen osalta tämä tulee perustumaan omiin digitaalisiin palveluihin ja sähköisen asiointien lisäämiseen. Tämä on otettu huomioon vuoden 2024 alussa voimaan tulevan metka-lain tukiehdossa, mikä antaa mahdollisuuden laajentaa sekä sähköistä hakemista että automaattista päätöksentekoa.

Yhtenä kehittämisen tavoitteena on lisätä ymmärrystä tuloksista ja vaikutuksista suunnittelemalla valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta suunnitellaan ennakkoon. Valtionapuviranomaista suositellaan kiinnittämään huomiota vaikuttavuusviestinnän kehittämiseen ja

valtionavustustoiminnan näkyväksi tekemiseen: Mitä myönnettävillä valtionavustuksilla tavoitellaan, mihin valtionavustuksia kohdennetaan ja mitä valtionavustusten käytöllä saatiin aikaan? Metsäkeskuksen myöntämät valtionavustukset perustuvat määräajan voimassa oleviin kemera-, metka- ja metsitystukila-keihin, joidenka tulokset ja tavoiteltavat vaikutukset arvioidaan käytännössä lainsäädäntöhankkeiden yhteydessä. Tämän hetken akuuteimpana ongelmana tukijärjestelmiin käytettävissä olevan valtion talousarvioon otettujen määrärahojen vajaakäyttö, joten tukijärjestelmille asetetut tavoitteet eivät toteudu suunnitellulla tavalla.

Hallinnoinnin läpinäkyvyyden lisäämisellä ja informoinnin selkeydellä tavoitellaan valtionavustusten hakijoiden ja saajien informoinnin on oltava hyvän hallinnon mukaista. Metsäkeskus ei koe, että sen myöntämien valtionavustuksen osalta olisi erityisiä ongelmia valtionavustuksia koskevien ohjeiden, vakioehtojen, arviointiperusteiden ja kriteereiden osalta, sillä ne on varsin kattavasti säädetty erityislainsäädännössä. Metsäkeskuksen verkkosivuilla julkaistut sähköisesti täytettävät hakulomakkeet on muutettu saavutettaviksi.

Tiedon yhteiskäyttömahdollisuuksien lisäämisen tavoitteena on, että valtionapuviranomainen voi hyödyntää toisella viranomaisella olevia tietoja myöntäessään valtionavustuksia. Pyydämme uutta tietoa vain kerran -periaatteen mukaisesti. Tämä vaatii tiedonsaantioikeuksien saattamista kuntoon ja lainsäädännön valmistelun tarvetta tapauskohtaisesti. Valtionavustustoiminnan tietovarannon perustamisella ja yhteisten digitaalisten palveluiden käyttämisellä tavoitellaan kustannustehokasta toimintaa, kun liittymiä ei rakenneta eikä ylläpidetä valtionapuviranomaiskohtaisesti.

Metsäkeskuksen osalta merkittävin valtionavustustoiminnan tietovarantoihin liittyvä muutos liittyy Tutkiavustuksia.fi-palveluun, josta tulevat 1.6.2024 jälkeen löytymään myös Metsäkeskuksen myöntämät vähintään 1 000 euron suuruiset tuet. Tämän lisäksi vuoden 2024 alussa voimaan tulevan Metka-lain mukaan Metsäkeskuksen on julkaistava myönnettyjä tukia koskevat tiedot Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetyllä tavalla yleisessä tietoverkossa siltä osin kuin myönnetty tuki ylittää 100 000 euroa. Nykyisin metsäkeskus julkaisee Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettuna ympäristötietoina myöntämänsä tuet avoimen metsätiedon palvelussa tukikohteiden sijaintitiedot karttapalveluna. Aineisto on saatavissa myös rajapintana ja paikkatietoaineistona. Aineistossa julkaistaan paikkatiedon lisäksi tuetun hankkeen ominaisuustietoja. Aineistosta ei ole tuensaajaa koskevia tietoja eikä tuen määrää koskevia tietoja.

Hovila Pekka
Suomen metsäkeskus